

Slovo na úvod

Vážené čitateľky, vážení čitatelia!

Všetko už bolo povedané ústami historikov (a teraz myslím na všetky druhy tejto široko rozvetvenej spoločenskovednej disciplíny). S takýmto tvrdením sa stretávame vo verejnosti – zvlášť laickej – veľmi často. Okrem iného signalizuje, že ľudia majú radi stabilitu, žiadne zmeny, žiadne obraty, ktoré by vyvracali doterajší stav poznania. Aj našich dejín, histórie činov nás, ale hlavne našich predkov.

V predchádzajúcom (a nielen v tomto...) období sa objavil celý rad podnetov, dokumentujúcich, že „všetko ešte nie“ a zrejme ani nikdy nebude odpoveď v štýle „všetko už áno“.

Napríklad, začnem z ďalekého sveta. Priam nepochopiteľne v súčasných očiach našincov pôsobí odhalenie z neolitu. V jaskyni El Mirador na severe Španielska našli asi päť tisíc pozostatkov ľudských kostí. Článok expertov v časopise *Scientific Reports* popisuje, že na mnohých z nich – podľa výsledkov z uplatnenia rôznych metód bádania – vidieť stopy kanibalizmu. Bol súčasťou zorganizovaného aktu skupinového násillia, tzv. vojnového kanibalizmu. Na kostiach boli stopy po opracovaní, po rezaní. Aké „pekné“ svedectvo tom, že človek je korunou tvorstva.

Skryté dejiny vyplávajú na povrch archeologicky, ktorých tím skúma „podvodné“ poklady. Nejde o žiadne podvody, ale o ich prácu na dne Dunaja a Jadranského mora. Nejde ani o to čo objavujú, ale o to, že vôbec majú príležitosť rozvojom technických vymožeností niečo také konať. Ide navyše o zaujímavú aktivitu – kurz pre nadšencov morského života Námornej archeologickej spoločnosti, teda príklad typu „všetko je možné“.

Alebo keď sa časy menia. A ako! Bolo možné napísať v roku 1987, že v československej Štátnej bezpečnosti slúžilo koncom uvedeného roka celkom 12 502 osôb, pričom v celom Zbore národnej bezpečnosti bolo 56 979 príslušníkov? Vtedy nie, ale teraz áno. Historik Prokop Tomek z Vojenského historického ústavu v Prahe s týmito faktami narába, ba dokonca napísal sprievodcu pod názvom *Estebáckou Prahou* a v Prahe je aj múzeum (presne sa volá Múzeum komunizmu) približne s touto problematikou. A čo sa stane s interpretáciou našej nedávnej minulosti, keď otvoria archívy v Moskve? Presnejšie, keď mocní v tomto štáte umožnia bádateľom prístup do archívu...

Spomenula som slovo interpretácia. Nedávna záležitosť, ktorá hýbala so Slovenskom sa vola „busta od Donatella“. Pravá? Nepravá? Čo všetko znamená trma-vrma okolo nej? Napokon opäť archeológovia – boli priekopníkmi v objavení toho všetkého, čo skrýva Šibeničný vršok, neďaleko od Holíča. Ak ste prehliadli túto informáciu, tak len krátko dodám, že ide o vôbec prvý výskum na Slovensku, ktorý sa

◀ O pútnickom mieste gréckokatolíkov na Slovensku zvanom Buková Hôrka (Bukova Hirka) v katastri obce Bukovce, okres Stropkov, pochádzajú prvé písomné správy z roku 1742. V roku 1742 bazilián Irinarch Jaselský z Haliča začal so stavbou chrámu a kláštora, ktoré boli dokončené v roku 1796. V kláštore bol o. i. noviciát všetkých baziliánov Uhorska. Po druhej svetovej vojne sa zachoval len chrám Povýšenia sv. Kríža a kaplnka Premenenia Pána. Foto: Jozef Jurčíšin

týka existencie popravisiek na dnešnom území Slovenska. Na tom holičskom našli pozostatky 13 ľudí.

Takže vyberte si. Jednoducho, nič nie je zabudnuté, nič nezapadne prachom času. A preto dejiny a ich skúmanie je také dobrodružstvo. Príklady toho sú aj v tomto čísle nášho časopisu. Prijemné čítanie!

Nadežda Jurčišinová